

Nr 645

Av herr Ohlin m. fl., om en allmän skattereform.

(Lika lydande med motion nr 519 i Första kammaren)

Allmän skattereform

Vårt nuvarande skattesystem är en produkt av ständiga justeringar och provisorier och regleras av en synnerligen svåröverskådlig författningstext. När skatteberedningen tillsattes år 1960 framgick det av utredningsdirektiven att finansministern då var på det klara med att skattesystemet är föråldrat och att det behövdes en genomgripande skattereform. Skatteberedningens förslag lade han emellertid åt sidan, och i årets finansplan säges ingenting om en skattereform.

Det nuvarande läget med starkt negativ bytesbalans, försämrade konkurrensförhållanden gentemot utlandet och stegrade krav på investeringar inom näringslivet gör det ändå mera nödvändigt att få till stånd ett dynamiskt och produktionsstimulerande skattesystem, som gör att det lönar sig att arbeta och spara.

I detta sammanhang vill vi särskilt framhålla att argumenten mot den nuvarande omsättningsskattens konstruktion ökat i styrka genom den starkt försämrade bytesbalansen. Finansministern erkänner i finansplanen att vårt kostnadsläge — särskilt om man på många håll i utlandet lyckas mera än hittills begränsa inflationen — kan ge anledning till oro. Det synes då föga rationellt att försvaga vår konkurrenskraft genom att omsättningsskatt även uttages på investeringar. Denna investeringsbeskattning ökar — liksom energiskatten — kostnaderna såväl för våra exportvaror som för de hemmamarknadsvaror som konkurrerar med importerade varor.

I länder med vilka vi konkurrerar finns system med avlyftning av indirekt beskattning vid export, vilket innebär att de utländska varorna inte drabbas av motsvarande belastning. Vid en mervärdeskatt skulle denna kostnadsuppdrivande extrabeskattning försvinna.

Vid en fortsatt omsättningsskatt av nuvarande konstruktion skulle det bli nödvändigt att överväga ett system med avlyftning av omsättningsskattebelastningen vid export och en extra avgift på importen, motsvarande den dubbelbeskattning i fråga om omsättningsskatten som drabbar de svenska varorna. Ett sådant system bleve emellertid synnerligen komplicerat och dessutom svårt att i nuvarande läge införa utan att vi i det internationella

samarbetet skulle misstänkas för att införa förtäckta exportsubventioner, resp. importavgifter.

De skäl för en övergång till mervärdeskatt som vi med skärpa framhållit i tidigare motioner från vårt håll har alltså genom utvecklingen blivit än starkare. I samband med en sådan övergång bör flertalet punktskatter borttagas (undantag får göras för skatter med speciell motivering) och en reformering av den direkta beskattningen komma till stånd.

Den direkta beskattningen har nu nått ett sådant läge att en ytterligare höjning är omöjlig. Marginalskattesatserna, som automatiskt skärps genom inflationen, blir alltmer kännbara, i den mån inflationen höjer inkomsterna. Om ingen ändring av ortsavdrag och skatteskalor sker, torde under de närmaste åren mer än två tredjedelar av alla gifta inkomstagare drabbas av den progressiva beskattningen.

Vi anser att beslut bör fattas vid nästa års riksdag om en allmän skattereform. Stor vikt bör då fästas vid en sänkning av marginalskatterna med därav följande positiva verkningar på arbetsvilja och sparande. Samtidigt bör grundavdragen höjas och en breddning ske av skatteskalornas proportionella skikt. Vid en förskjutning från direkt till indirekt beskattning som i detta sammanhang torde bli nödvändig, är det ett oeftergivligt krav att grupper med låga inkomster och låg skattekraft, t. ex. pensionärer och barnfamiljer, får kompensation.

En särskild uppmärksamhet måste också ägnas åt inflationens skattehöjande effekt. Ett system bör utarbetas för att undvika den automatiska skatteskärpning som med nuvarande regler blir ett resultat av inflationen.

Företagsbeskattningen

I fråga om företagsbeskattningen vill vi starkt betona vikten av att den resursskapande aspekten beaktas. Företagen måste få tillgång till riskvilligt kapital genom möjligheter till en högre grad av självfinansiering. Detta är en förutsättning för snabb tillväxt i det svenska näringslivet. En tillräckligt hög självfinansieringsgrad ger möjligheter till snabba investeringsbeslut finansierade med i företaget redan befintliga tillgångar, vilkas användning inte kräver samma strikta och ofta tidskrävande säkerhetsbedömning som upplånat kapital. Det är de riksfyllda projekten som är svåra att finansiera, samtidigt som det ofta är dessa som leder till nya rön, vilka kan påskynda utvecklingen inom olika områden. Ett ökat företagssparande blir mot denna bakgrund nödvändigt dels för att möjliggöra investeringar i nya projekt, som kan leda utvecklingen framåt, och dels för att ge företagen möjligheter till konsolidering, vilket i hög grad är i de anställdas intresse.

En ytterligare ökning av tillgången på riskvilligt kapital bör ske genom att möjligheterna till nyemissioner underlättas. Dubbelbeskattningen av

den vinstandel som företaget utdelar gör det kostsamt att anskaffa erforderligt kapital genom nyemission. Den s. k. Annellagen med provisorisk karaktär och begränsad räckvidd ger vissa lättnader, dock ej tillräckliga.

Omedelbara justeringar av ortsavdrag och skatteskalor

Det samhällsekonomiska läget tillåter inte någon reell sänkning av de direkta inkomstskatterna för närvarande, men inflationens skattehöjande effekt bör i görlig mån undvikas. En verklig lättnad i det direkta skattestrycket bör ske i samband med den genomgripande reformering av skattesystemet, som vi berört ovan. De förslag till provisoriska ändringar i den direkta beskattningen, som vi framlägger i denna motion, har till syfte att motverka den skärpning av inkomstskatternas reella tyngd, som inflationen medför. Det bör ske genom en höjning av ortsavdragen och sänkningar i skatteskalan för den statliga inkomstskatten. Vi vill i sammanhanget erinra om att fjolårets riksdagsbeslut rörande skattereglerna innebar en viss skärpning av progressivitet och marginalsatt i mellaninkomstlågerna.

Vi föreslår att ortsavdragen för såväl den statliga som den kommunala inkomstskatten höjes med 200 kr. för gift skattskyldig samt ensamstående skattskyldig med barn och med 100 kr. för ensamstående i övrigt. De sålunda förhöjda ortsavdragen enligt vårt förslag skulle då bli 4 700 kr. för gifta och 2 350 kr. för ensamstående. Det innebär en höjning av ortsavdragen med ca 4,5 %.

I fråga om skatteskalan föreslår vi en sänkning av marginalsatterna i den statliga inkomstbeskattningen i inkomstskikten 16 000 kr.—40 000 kr. för gift skattskyldig och 8 000 kr.—30 000 kr. för ogift skattskyldig, allt i beskattningsbar inkomst. Skattesänkningen föreslås bli två procentenheter i inkomstskiktet 8 000—15 000 kr. för ogift skattskyldig och en procentenhet i övrigt. Förslaget överensstämmer med vad vi förordat vid 1965 års riksdag. Förslaget innebär bl. a. en särskilt lättnad i inkomstskatten för ensamstående.

Den av oss förordade skatteskalan har följande utseende:

Förslag till ändring i skalan för statlig inkomstskatt

Gift skattskyldig

Beskattningsbar ink.	Nuv. skala	Vårt förslag	Ändr. jfr m. nuv. skala
1 000-tal kr.			
0—12	10	10	—
12—16	15	15	—
16—20	22	21	— 1
20—24	27	26	— 1

24—30	34	33	— 1
30—40	42	41	— 1
40—60	48	48	— 1

Ensamstående

0—6	10	10	—
6—8	15	15	—
8—10	22	20	— 2
10—15	27	25	— 2
15—20	31	30	— 1
20—25	36	35	— 1
25—30	40	39	— 1

Ändringarna kan träda i kraft den 1 januari 1967 och således gälla fr. o. m. 1967 års inkomster. Skattebortfallet för staten vid ett genomförande av föreslagna lättnader beträffande ortsavdrag och skatteskalor kan beräknas till 90 milj. kr. för nästa budgetår. Vi vill här erinra om att vi i särskilda motioner föreslagit sådana besparingar och inkomstförstärkningar, att statsfinansiellt utrymme skapas för de lättnader i inkomstskatterna som här angivits. Totalt innebär de ändringar i regeringens budgetförslag, som vi föreslagit och vilka också innefattar en förstärkning av de statliga insatserna bl. a. för biståndet till u-länderna, för de handikappade, för sjukvården, för idrotten och för den vetenskapliga forskningen och för kulturlivet, att budgetbalansen skulle förstärkas med mer än 100 milj. kr. i jämförelse med finansministerns förslag. En sådan avvägning anser vi vara naturlig i nuvarande samhällsekonomiska läge.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

A. att riksdagen måtte

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag framläggas för nästa års riksdag om en allmän skattereform innefattande bl. a. en omläggning av den nuvarande omsättningskatten till en generell indirekt skatt av mervärdeskattens typ, lättnader i den direkta inkomstskatten samt reformer inom företagsbeskattningen som stärker konkurrensförmåga och kapitalförsörjning,

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att undersökningar kommer till stånd rörande metoder att undvika inflationens skattehöjande verkningar samt att förslag i anledning härav förelägges riksdagen,

3. besluta höja ortsavdragen i den statliga och kommunala inkomstbeskattningen med 100 kr för ogift och 200 kr för gift skattskyldig fr. o. m. den 1 januari 1967, samt

4. fastställa sänkta skalor för den statliga inkomstskatten i enlighet med i motionen angivna förslag att gälla fr. o. m. den 1 januari 1967.

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderliga författningsändringar i anslutning till yrkandena under A. 3 och A. 4.

Stockholm den 26 januari 1966

Bertil Ohlin

Bertil von Friesen

Sven Antby

Manne Ståhl

*Sven Gustafson
i Göteborg*

Daniel Wiklund

Cecilia Nettelbrandt

*Elias Jönsson
i Ingemarsgården*

Ingemar Mundebo

Nr 646

Av herr Oskarson, *angående beskattningen av reservbefälspremier.*

(Lika lydande med motion nr 506 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1966

Gunnar Oskarson